

Vetelin kunta

Tarkastuslautakunta

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2025

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain mukaan kunnanvaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan kunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat,
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla,
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää,
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta,
- valvoa säädettyjen sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTITOIMINTA

1. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI
2. TOIMINNAN TULOSELLISUUDEN JA TARKOITUKSENMUKAISUUDEN ARVIOINTI
3. TALouden TASAPAINOTTAMISEN ARVIOINTI

1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Kunnanvaltuusto on valinnut kokouksessaan 2.6.2026 seuraavat henkilöt tarkastuslautakunnan jäseniksi vuosille 2025–2029 tarkastamaan toimintaa ja taloutta:

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Jukka Torppa, puheenjohtaja	Arto Tunkkari
Urpo Pulkkinen, varapuheenjohtaja	Kari Arkkukangas
Leila Aho	Tomi Storbacka
Reino Korpela	Salme Lempiälä
Hilkka Läspä	Liisa Niemelä

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut tilintarkastaja HT, JHT Toni Koivusaari.

1.3. Tilintarkastus

Hallinnon, talouden ja tilinpäätöksen tarkastamista varten kunnanvaltuusto on valinnut tehtävään tilikausien 2022 – 2025 osalta tilintarkastusyhteisö Oy SK-Reviisorit Ab:n, jonka vastuullisena tilintarkastajana toimii HT, JHT Ilari Karhu. Kunnan avustavina tarkastajina ovat toimineet HT Ville Luomapuro ja HT, JHT Toni Koivusaari, joka on toiminut myös kunnan tytäryhtiöiden vastuullisena tilintarkastajana.

1.4. Lautakunnan suorittaman arvioinnin toteuttaminen vuodelta 2025

Kunnanvaltuuston vuoden 2025 talousarviossa sekä kuntastrategiassa asettamia tavoitteita ja niiden toteutumista on seurattu kunnanhallituksen antaman vuoden 2025 toimintakertomuksen, tilinpäätöksen ja muun tarpeellisen aineiston kautta sekä viranhaltijoiden ja kunnan omistamien osakeyhtiöiden toimitusjohtajien tai hallituksen puheenjohtajan kuulemisilla.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut paikan päällä, mutta tarkastuslautakunnalla on valmiudet myös pitää etäkokouksia, mikäli tilanne niin vaatii. Tarkastuslautakunnan kokouksia, joissa on käsitelty vuotta 2025 on pidetty kuusi kertaa.

Kokouksissa oman vastualueensa tai johtamansa yhtiön asioista ovat olleet kuultavina viranhaltijat ja toimitusjohtajat seuraavasti:

Tekninen johtaja Tero Uusitalo: 10.11.2025, 17.12.2025, 16.2.2026, 14.4.2026, 18.5.2026

Kunnanjohtaja Eija Kellokoski-Kari: 8.10.2025, 16.2.2026, 14.4.2026

Talousjohtaja Jyri Myllymäki: 14.4.2026

Toimitusjohtaja, Vetelin Energia Oy Marko Niemonen: 17.12.2025

Hallituksen puheenjohtaja, Vetelin Energia Oy Hannu Jyrkkä: 17.12.2025

Toimitusjohtaja, Kiinteistö Oy Vetelin Liikekiinteistöt Jussi Mikkola: 17.12.2025

Sivistysjohtaja Maria Keltti-Heikkilä: 16.2.2026

2. KUNNANVALTUUSTON ASETTAMAT TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

2.1. Valtuuston asettamat kunnan strategiset ja talousarviotavoitteet

Kunta strategian päätavoitteiksi on määritetty:

- Asukkaiden hyvinvoinnin lisääminen
- Tapahtumien ja aktiivisen tekemisen yhteisö
- Eri tarpeisiin vastaavaa ja houkuttelevaa asumista
- Yrittäjyyden tukeminen ja osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen
- Uusiutuvat energiaratkaisut elinvoiman lähteinä
- Alueellisesti toimiva ja tehokas kuntakonserni

Tavoite	Kärkitoimenpiteet
Asukkaiden hyvinvoinnin lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> • Uudistetun modernin ja vetovoimaisen koulukeskuksen kehittäminen perusopetukselle ja lukiolle <ul style="list-style-type: none"> ○ Rakennusten kunnon kartoitus ○ Kehityssuunnitelmat kuntokartoituksen perusteella ○ Purku ja uuden rakentaminen sekä kunnostukset suunnitelman mukaisesti • Lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen harrastustoimintaa ja nuorisotiloja kehittämällä yhteistyössä järjestöjen ja naapurikuntien kanssa • Perheiden tukeminen sekä yhteistyö hyvinvointialueen kanssa
Tapahtumien ja aktiivisen tekemisen yhteisö	<ul style="list-style-type: none"> • Tapahtumien vuosikellon kehittäminen vuosittaiseksi perinteeksi yhdessä järjestöjen kanssa
Eri tarpeisiin vastaavaa ja houkuttelevaa asumista	<ul style="list-style-type: none"> • Rantarakentamisen nostaminen veto- ja pitovoimatekijäksi • Vuokra-asuntojen lisääminen kuntaan ja nykyisten kunnossapito

Yrittäjyyden tukeminen ja osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen

- Elinvoimalupauksen toimeenpano ja yhteistyö kunnan ja yritysten kanssa

Uusiutuvat energiaratkaisut ja uudet tulonlähteet elinvoiman lähteinä

- Tuulivoimarakentamisen mahdollistaminen
- Biokaasutuotannon ja jakelun mahdollistaminen

Alueellisesti toimiva ja tehokas kuntakonserni

- Yhteistyön jatkaminen ja tiivistäminen seutukunnan ja naapurikuntien kanssa
- Konsernirakenteen edelleen kehittäminen
- Työnantajakuvan edelleen kehittäminen ja henkilöstökoulutukset

Kunnan tytäryritykset on omalta osaltaan valittu valtuuston seurannan kohteeksi. Talousarviossa yhtiöiden omiksi nettotulostavoitteiksi on pääsääntöisesti asetettu 5 - 10 % liikevaihdosta. Lisäksi yhtiölle on asetettu omia yksityiskohtaisia tavoitteita.

2.2. Tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteiden toteutumista seurataan määriteltyjen mittareiden avulla.

Mittareiden toteuma 2025:

1. Eri tarpeisiin vastaavaa ja houkuttelevaa asumista
 - Edistymistä mitataan vuokrausasteella jokaiselle asuntotyypille
 - Kiinteistö Oy Vetelinraitin asuntojen vuokrausaste vuoden lopussa oli 97,8 % (98,25 % vuonna 2024)
 - Myönnetyt asumiseen liittyvät rakennus- ja toimenpideluvat
 - Rakennuslupia myönnettiin vuonna -25 25 kappaletta + 2 maisematyölupaa (21 kpl vuonna -24)
 - Toimenpidelupia myönnettiin vuonna 25 0 kappaletta (12 kpl vuonna -24)

Uuden rakennuslain mukaan toimenpidelupia ei enää myönnetä. On kolme lupatyyppiä rakennuslupa, purkulupa ja maisematyölupa, joita voidaan myöntää. Eli luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia edelliseen vuoteen

2. Yrittäjyyden tukeminen ja osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen
 - Avoimien työpaikkojen määrä
 - TE toimiston tiedossa tammikuussa 2026 oli 26 avointa työpaikkaa ja samaan aikaan Vetelissä oli 100 työtöntä työnhakijaa

- Avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt 10 työpaikalla ja työttömien määrä on kasvanut 8 työttömällä vuoden 2025 tammikuuhun verrattuna
3. Uusiutuvat energiaratkaisut elinvoiman lähteinä
 - Edistymistä mitataan investointien arvolla
 - Aurinkosähkö- ja tuulipuistokaavoja edistettiin.
 - Jauhoneva I ja II kaavoitusaloitteet ja sopimukset hyväksyttiin valtuustossa, mutta kaikista päätöksistä valitettiin hallinto-oikeuteen ja osa päätöksistä on edelleen hallinto-oikeudessa, joten hanke ei ole edistynyt.
 - Biokaasun tuotantoedellytyksiä selvitettiin seutukunnan kanssa yhteistyössä.
 4. Asukkaiden hyvinvoinnin lisääminen
 - Edistymistä mitataan kunnan hyte-kertoimella ja sen kehityksellä
 - Vuoden 2024 hyte-kerroin 17,1 €/asukas
 - Vuoden 2025 hyte-kerroin 16,2 €/asukas
 5. Tapahtumien ja aktiivisen tekemisen yhteisö
 - Edistymistä mitataan vuosittain toteutuvien tapahtumien määrällä
 - Kaikki vuosittaiset vuosikellon mukaiset tapahtumat toteutuivat vuoden - 25 aikana.
 6. Alueellisesti toimiva ja tehokas kuntakonserni
 - Edistymistä mitataan seudullisten kehitysprojektien arvolla sekä kuntakonsernin tuloksella
 - Seutukunnan omien kehitysprojektien arvo vuonna 2024 oli 824 t€ ja vuonna 2025 1m€. Kasvua edelliseen vuoteen 21,8 %, mutta kuntarahaosuus on kasvanut 9,4 %.
 - Kuntakonsernin tulos vuonna 2024 oli 390 t€ alijäämäinen ja vuonna 2025 283 t€ ylijäämäinen.

Kunnan tytäryhtiöiden tulokset olivat Vetelin Energia Oy -253 t€, Kiinteistö Oy Vetelinraitti 50 t€, Pitkäkoski Oy 104 t€, Kiinteistö Oy Vetelin Liikekiinteistöt 4 t€ ja Vetelin Vesi Oy - 123 t€.

3. KOKONAISTALouden ARVIOINTIA

Vetelin kunnan tilikauden ylijäämä oli 407 t€ (ed.v. 663 t€). Kumulatiivinen ylijäämä kunnassa on 4,9 m€ (ed.v 4,5 m€).

Jatkossa talouden rakenteelliseen tasapainotukseen on edelleen kiinnitettävä suurta huomiota, koska kunnan veroprosentti on jo huomattavan korkea.

Kunnan lainakanta asukasta kohden nousi v. 2025 ollen 6 288 euroa/asukas

Kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden tilintarkastuksen on suorittanut tilintarkastaja. Tarkastuslautakunta on kuullut lyhyet selostukset yhtiöiden toiminnasta ja tuloksista.

Kuntakonserni oli kokonaisuutena ylijäämäinen 283 t€.

Lautakunta painottaa, että jatkossa on tärkeää kiinnittää huomiota tytäryhtiöiden tuloksetukseen ja että ne tekisivät vähintään nollatulosta.

5. KRIISIKUNTA-ARVIOINTIA

Kuntakonsernin taloudellista tilaa tulee tarkastella myös niin sanottujen kriisikuntakriteerien mukaan. Valtiovarainministeriö on asettanut kriteerit ja raja-arvot, joiden ylittyminen johtaa kunnan arviointimenettelyyn.

Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää säädetyssä määräajassa. Vetelillä ei ole kertynyt alijäämää, vaan taseen ylijäämä on v:n 2025 lopussa 4,9 m€. Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos kuntakonsernin taseen kertynyt alijäämä on viimeksi päättyneenä vuonna vähintään -1000 €/asukas sekä sitä edeltäneenä vuonna vähintään -500 €/asukas. Vetelin osalta ko. tunnusluku oli v. 2025 944 ja v. 2024 763 €/as., joten kriteerit eivät ylittyneet.

Arviointimenettely voidaan käynnistää myös, jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut (neljä kriteeriä) ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttyneet.

Ensimmäinen näistä kriteereistä on **kuntakonsernin vuosikate suhteessa poistoihin**, raja-arvon ollessa 80 %. Vuonna 2025 tämä luku oli Vetelissä 106,7. Edellisenä vuonna tämä luku oli 88,5 eli kumpanakaan vuonna tämä kriteeri ei täyttynyt.

Toinen kriteeri tarkastelee **kunnan tuloveroprosenttia** siten, että se ei saisi olla yli 2.0 prosenttiyksikköä suurempi kuin on kuntien keskiarvo. Vetelin tuloveroprosentti oli 9,80 vuonna 2025. Kuntien keskimääräisen tuloveroprosentti oli 7,54 eli raja-arvo on 9,54. Tässä siis kriisikuntakriteeri ylittyi.

Kolmannessa kriteerissä raja-arvo täyttyy, jos **kuntakonsernin lainakanta ja vastuut** (€/asukas) ylittää koko maan kuntakonsernien keskiarvon vähintään 50 %:lla. Vuonna 2025 Vetelin lainakanta/asukas oli 9576 € ja edeltävänä vuonna 8623 €. Raja-arvo n. 7253 eur +50% ei ylity (vuoden 2024 toteuma raja-arvosta, 2025 ei ole vielä laskettu).

Neljäntenä kriteerinä on kuntakonsernin laskennallinen **lainanhoitokate**, jonka tulisi olla vähintään 0,8. Vetelin lainanhoitokate on 0,8, joten tämä raja-arvo ei ylity.

Neljästä kriisikuntakriteeristä täyttyi vuonna 2021 kaksi ja vuonna 2022 enää yksi. 2023 täyttyi yksi ja vuonna 2024 myös yksi. Vuonna 2025 täyttyi myös yksi.

6. HENKILÖSTÖ

Kunnan henkilöstö määrä oli vuoden 2025 lopussa 174. Naisia on 140 ja miehiä 34 henkilöä.

Henkilöstön sairauspäivien määrä lisääntyi vuoden aikana.

7. RISKIARVIO

Tähän olemme listanneet arviota merkittävimmistä riskeistä, tulevaisuuden epävarmuustekijöistä sekä toimintaan vaikuttavista asioista. Riskienhallinta samoin kuin sisäinen valvonta on käsityksemme mukaan ollut riittävällä tasolla.

- Asuntopula, johon on tarpeen löytää ratkaisu lähitulevaisuudessa.
- Asukasmäärän laskeminen, yritysten ja työntekijöiden määrän mahdollinen vähentyminen ja näistä seuraava verotulojen hiipuminen muodostaa riskin, joka toteutuessaan ja vuosia jatkuessaan heikentää olennaisesti kunnan kehitys- ja uudistusmahdollisuuksia.
- Maatalouden kannattavuuden heikentyminen vaikuttaa myös kunnan talouteen.
- Lainarahoituksen hinta ja saatavuus yleisellä tasolla, sekä geopolitiikan vaikutukset talouteen.
- Henkilöstön eläköitymiseen ja rekrytointiin liittyvät riskit.
- Tytäryhtiöiden taloudelliset haasteet. Tytäryhtiöiden talouteen tulee kiinnittää huomiota, että päästäisiin tavoitteisiin, varsinkin Vetelin Energia Oy:n osalta.
- Työllisyyspalveluiden siirtyminen kuntien järjestettäväksi ja siitä aiheutuvat lisäkustannukset sakkomaksujen muodossa.
- Valtionosuuksien ennustettavuus.

8. YHTEENVETO

Vetelin kunnassa on tehty hyvää työtä, ja on aika esittää lämpimät kiitokset hyvin tehdystä työstä viranhaltijoille ja kaikille kunnan työntekijöille.

Kouluhanke investointi on sujunut mallikkaasti ja aikatauluissa, sekä budjetissa on tähän asti pysytty. Lautakunta haluaa painottaa vastaisuudessa, että tämän kokoluokan hankkeissa varmistetaan riittävä resurssointi sekä hankkeen toteuttamiseksi, että muun teknisen toimen työtehtävien suorittamiseksi asianmukaisella tavalla.

Lautakunta pitää tärkeänä yritystoiminnan kehittämistä sekä teollisten investointien saamista kuntaan. Kuntastrategian mukainen asumisen edellytysten parantamisen ja uusien kuntalaisten kuntaan saamisen keinojen löytäminen.

Osallistava budjetointi, jossa kuntalaiset saavat ehdottaa toteutettavia hankkeita on saanut kiitosta kuntalaisilta.

Uusien luottamushenkilöiden valinnoissa tulee kiinnittää huomiota siihen, että samaa henkilöä ei nimetä useaan luottamustoimeen eturistiriitojen välttämiseksi. Tytäryhtiöiden hallitusten valinnoissa tulee huomioida hallitusten jäsenten pätevyys ja asiantuntijuus, eikä poliittiset perusteet.

Lautakunta haluaa vielä nostaa positiivisena asiana esiin sen, että Vetelin kunta oli muuttovoittoinen vuonna 2025. Asunnot ovat tärkein, sillä kaikki lähtee siitä, että kunta saa houkutelua asukkaita. Se, että ei ole vapaita asuntoja on täysin varma tapa varmistaa, että kukaan ei muuta Veteliin. Lisäksi pitää huomioida myös olemassa olevien asuntojen korjaustarpeiden tyydyttämisen.

Lautakunta pitää tärkeänä, että kunta luo mahdollisuudet yritysten kasvuun ja houkuttelevuuteen. Yritystoiminnan mahdollisuuksien aikaansaaminen, toimintaympäristön täytyy olla ennakoitavaa, tasapuolista. Lisäksi kunnan päätöksenteon tulee olla linjassa näiden kanssa. Näin yritykset voivat luottaa ja tehdä investointeja, sillä asiat ovat ennakoitavimpia.

Vetelissä 18.5.2026

Vetelin kunnan tarkastuslautakunta

Jukka Torppa, pj

Urpo Pulkkinen, varapj.

Hilkka Läspä

Reino Korpela

Leila Aho